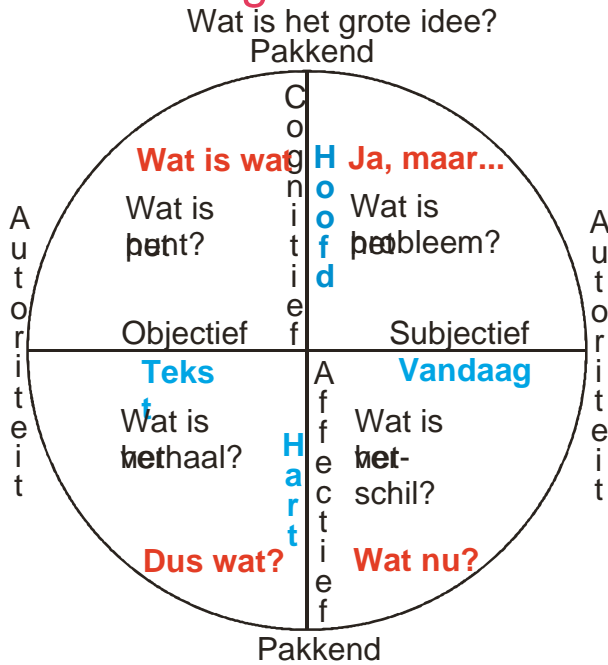

Geïntegreerd Preken

Geïntegreerd Model voor Preken

Het volgende is genomen uit de appendix van *Preken met Overtuiging*. Zie ook [Integratie voor Preken](#).

Kenton C. Anderson

Mijn dochter en ik hadden een paar maanden geleden een lastig gesprek. Het was een typische vader/dochter discussie. Zij wilde iets doen waarvan ik dacht dat het niet kon en ik zei dat met alle vaderlijke liefde en respect die ik nodig achtte in zo'n situatie. Ze had echter al snel de aard van mijn vermaning

door: "Vader, ik hoef geen preek te horen," zei ze, terwijl ze zich omdraaide en wegliep. Ze was negen jaar oud.

Haar reactie verbaasde mij, gegeven het feit dat ik leef van het voorbereiden en brengen van preken. Helaas is het niet alleen mijn dochter die besloot dat luisteren naar mijn preken onnodig was. Het lijkt erop dat de hele cultuur geconcludeerd heeft dat preken anachronistisch is, een relik uit vervlogen tijden en op z'n minst een arrogant misbruik van religieus gezag.

Ik heb echter geconcludeerd, dat de Heer mijn roeping niet heeft ingetrokken en dat Hij van mij verwacht dat ik nog steeds preek. Toch lijkt het mij, dat prediking in deze dagen wat vernieuwd denken vergt m.b.t. een afwisselende vorm.

Principes: Theologie en Theorie

Authoriteit: "O ja, wie zegt dat?"

Er zijn twee belangrijke zaken die relevant zijn voor de taak van prediking. De eerste is de zaak van autoriteit. Iedereen die wil overreden, moet instaan voor zijn of haar claim. In het verleden mogen luisteraars preken aangehoord hebben in een instemmend en gedwee denkkader, zonder zich vragen te stellen bij het ontvangen van wat de spreker suggereerde. De toehoorders zijn al lang vervangen door een nieuwere en meer sceptische groep die luistert met één vinger op hun mentale afstandsbediening, de prediker uitdagend om te bewijzen dat zijn preek de investering in tijd en energie waard is.

"Heb elkaar lief," zegt de prediker, "wees goed voor je vijanden."

"O"ja," reageert de luisteraar, "wie zegt dat?"

"God zegt dat," antwoordt de prediker. Het is een goed antwoord, maar voor velen kan dat niet voldoende zijn. Toehoorders vandaag de dag komen kant en klaar met hun eigen autoriteit. Ze kunnen ervoor kiezen om te dagdromen of hun denken af te sluiten. Ze kunnen opstaan en luidruchtig naar buiten gaan, zwaaiend met hun vuist, zoals zij doen. De luisteraar heeft kracht in de transactie die prediking heet, en ze zijn niet bang om die te gebruiken. De prediker moet vervolgens een keuze voor gezagsniveau maken tussen tekst en vandaag, tussen goddelijk gezag en menselijk gezag.

autoriteit

tekst-----vandaag

Aan de ene kant wordt de zaak beklonken op basis van Gods geopenbaarde Woord. "Zo zegt de Heer", regelt de zaak. Aan de andere kant wordt een punt gemaakt op basis van de eigen set veronderstellingen en ervaringen van de luisteraars. "Klinkt goed," zegt de luisteraar, waarbij de boodschap wordt verwerkt door hun eigen ingebakken gezagssysteem.

Pakkend: "In orde, hoe zeg ik het?"

De tweede belangrijke zorg voor de prediker betreft het ontdekken van het meest effectieve middel om de toehoorder te helpen om te luisteren. Pakkend zijn, is de waarheid te pakken krijgen als een politieagent die een verdachte grijpt of een student die een boek te pakken krijgt. Het is het verlangen van de prediker dat de toehoorder "grip krijgt" op een gebrachte boodschap.

Er zijn twee belangrijke benaderingswijzen waaruit een prediker kan kiezen. De eerste is d.m.v. uitleg, de tweede d.m.v. ervaring.

pakkend

hoofd -----hart

Van oudsher hebben predikers het cognitieve pad bewandeld, waarbij veronderstellingen vanuit de tekst en de preek werden benadrukt, dingen duidelijk werden gemaakt en overzichtelijk. Het idee hierachter is dat de prediker pas goed werk heeft geleverd, als waarheid pakkend is en de toehoorder zich verplicht voelt om te reageren.

Meer recentelijk hebben predikers de intuïtieve ervaring herontdekt als een snelweg om de luisteraar te pakken. Pakkende verhalen en het doen van emotioneel beroep, verplichten een toehoorder om te reageren op de boodschap. Of de veronderstellingen kunnen worden uitgelegd is minder belangrijk zolang de luisteraar maar de noodzaak van reageren voelt.

Integratie: "Weigeren om te kiezen."

De recente geschiedenis van homiletiek heeft de neiging een wereldwijde beschrijving te geven met een krampachtige draai in de strijd tussen tekst en vandaag. Cognitieve vormen van uitleg leggen het af tegen meer intuïtieve, verhalende preekvormen. Tekst gebaseerde gezagsstructuren staan tegenover luisteraar gebaseerde "zoeker" vormen van prediking. Uiteindelijk zullen zulke gepolariseerde benaderingswijzen toch niet behulpzaam blijken te zijn.

Integratie beschrijft het tezamen brengen van schijnbare tegengestelde opties op zodanige wijze dat de integriteit van elk onderdeel compromisloos blijft. Is het mogelijk, dat predikers tekst met vandaag kunnen integreren, evenals uitleg en ervaring? Is het mogelijk dat predikers kunnen weigeren om te kiezen?

Het dekken van de twee eenheden, gezag en het pakken, creëert een interessante gelegenheid voor predikers om deze twee schijnbare tegengestelde belangen te integreren.

Beroering 1: ervaring (pakken) van de tekst (gezag)

Beroering 2: uitleg (pakken) van de tekst (gezag)

Beroering 3: uitleg (pakken) en vandaag (gezag)

Beroering 4: ervaring (pakken) en vandaag (gezag)

God omarmt integratie als een middel van communicatie in de vleeswording van zijn Zoon, Jezus Christus. Het Woord werd vlees is meer dan zomaar een analogie van de taak van de prediker. Het is het materiaal van de sprekersboodschap.

Proces: Ontdek, Construeer, Assimileer en Breng

Eerste fase: Ontdekking (De Boodschap)

De eerste fase in de preekvoorbereiding is dus ontdekking. De spreker zoekt de boodschap "die God wil zeggen doorheen de tekst aan hedendaagse mensen". Het is een niet herhaalbare, praktisch onbeschrijflijk moment in de tijd als mensen de stem van God ontmoeten door het Woord van God voor hun unieke moment en plaats in de geschiedenis. De boodschap kan ontwaard worden door het stellen van vier simpele vragen die corresponderen met de vier bovengenoemde beroeringen.

Beroering 1 Wat is het verhaal?

Beroering 2 Wat is het punt?

Beroering 3 Wat is het probleem?

Beroering 4 Wat is het verschil?

1. *Wat is het verhaal?* (Ervaring van de tekst) Zelfs in het boek Hebrëeën is er altijd sprake van een verhaal. Er waren werkelijk Hebrëeuwse mensen met een verhaal. Het identi-

ficeren van dat verhaal kan de toehoorders helpen om menselijkheid in de tekst te zien, waarbij een ervaringsontmoeting wordt gecreëerd met de boodschap die niet gemakkelijk wordt kwijtgeraakt.

2. *Wat is het punt?* (Uitleg van de tekst) De Bijbel, niet exclusief veronderstellend, is begripmatig in zijn opmaak. De Bijbel biedt waarheid die onderzocht kan worden, gedetailleerd, geordend en voor het grootste deel begrijpelijk. De prediker moet de aangeboden punten niet uit de weg gaan die goed uitgelegd en zorgvuldig gesteld zijn.

3. *Wat is het probleem?* (Uitleg van vandaag) Het probleem met Bijbelse basisprincipes, is dat ze niet zo gemakkelijk worden aanvaard. De Bijbel is diep tegen-cultureel. Als een prediker een Bijbelse waarheid aanbiedt met eerlijkheid en integriteit, dan zal er een inherent conflict ontstaan met hedendaagse veronderstellingen van luisteraars. Het erkennen van het probleem vanuit het perspectief van menselijk denken zal belangrijk zijn als we zorgdragen voor het begrip van de luisteraar en zijn instemming.

4. *Wat is het verschil?* (Ervaring van vandaag) Natuurlijk is hoofdkennis zonder hartsreactie nauwelijks de moeite niet waard. Iedere tekst bedoelt een verschil in levensreactie van de toehoorder als die groeit in gehoorzaamheid richting de God die hem geschapen heeft. Het beantwoorden van deze vier vragen zal ertoe leiden dat de spreker weet wat God door de tekst wil zeggen tot deze hedendaagse mensen.

Tweede fase: Constructie (De Preek)

De tweede fase in de homilitische presentatie is constructie. Wat moet geconstrueerd worden is de preek, die simpelweg het framework is, voldoende om de boodschap te communiceren. Als de prediker een begrip heeft aangaande de boodschap, betekent dat nog niet dat hij of zij klaar is om te preken. De prediker heeft een preek nodig, een middel dat mensen helpt om van God te horen.

De prediker doet er goed aan door te beginnen te luisteraar betrokken te laten raken in de boodschap. Het is niet langer wijs te veronderstellen dat de luisteraars energie zullen steken in de ervaring. Betrokkenheid verkrijgen van de toehoorders is noodzakelijk om de grondbeginselen te presenteren die de tekst aanbiedt (onderwijs). Van daaruit behoort te werken aan het overtuigen van de luisteraars van de waarheid van het onderwijs. Tenslotte dient de prediker de luisteraar te motiveren rekening te houden met de implicaties van de boodschap. De prediker kijkt naar aanmoediging van een reactie.

De ideeën die de prediker kiest hebben een juiste woordkeus en argumentatie nodig om tegemoet te komen aan zaken die belangrijk zijn voor de luisteraars.

Beroering 1: "dus wat" (vertel het verhaal)

Beroering 2: "wat is wat" (maak het punt)

Beweging 3: "ja, maar" (treedt het probleem tegemoet)

Beweging 4: "wat nu" (stel je het verschil voor)

1. *"Dus wat?"* In de eerste beroering tracht de spreker de luisteraar te overtuigen van het belang van de boodschap. De toehoorder moet een redding aangereikt worden om te luisteren. Gewoonlijk wordt dit het best bereikt door de luisteraar emotioneel betrokken te laten raken, door hun eigen verhaal te koppelen aan de Bijbelse tekst.

2. *"Wat is wat?"* In de tweede fase maakt de spreker het punt openbaar. Dit is het moment van uitleg – er is maar zoveel informatie nodig als de luisteraar kan bevatten zonder verloren te raken in allerlei niet ter zake doende details. De uitdaging is om helder en intellectueel stimulerend te zijn.

3. *"Ja, maar..."* In de derde beroering erkent de spreker de tegenwerpingen van de luisteraars, waarbij hij de ontegenzeggelijke terughoudendheid van de toehoorders zal bewerken. Predikers die onder de oppervlakte kunnen komen en kunnen omgaan met de cognitieve tegenwerpingen van de luisteraars zullen krachtig spreken.

4. *"Wat nu?"* In de vierde beroering bidet de spreker de mogelijkheid aan van een tastbare plaatsvervangende toekomst volgens de roep van het evangelie. Bijbelse teksten doelen op substantiële levensverandering. Onze preken moeten niet met iets minder genoegen nemen.

Derde Fase: Assimilatie (Zalving)

Vele predikers die hun boodschap ontdekt hebben en hun preek hebben geconstrueerd, begrijpen dat hun opdracht erop zit. Toch is er nog een fase die essentieel is voor krachtige, Bijbelse prediking. Het is de fase waarin de predikers op zoek gaat naar de "zalving" van de heilige Geest, de bekrachtigende passie die een preek levend maakt. De spreker moet vervuld zijn van de boodschap van God door de Geest van God. Assimilatie gaat om drie zaken: geest, woord en leven.

Geest slaat op de kracht van de heilige Geest die ervoor zorgt dat de preek aanslaat. Prediking doelt op eeuwige impact voor geestelijke doeleinden. Geestelijke zaken kunnen niet tot stand komen zonder de kracht van de Geest. Dit soort kracht kan alleen verkregen worden door gebed – veel hartstochtelijk gebed – Hoewel het belangrijk is date en spreker het hele voorbereidingsproces doorloopt is het ook goed dat hij langdurig de tijd neemt voor bewust gebed. Iemand is niet klaar voor prediking als hij niet waarachtig God ontmoet heeft.

Woord slaat op de praktische aangelegenheid van het kiezen en samenstellen van de preektaal. Of de prediker nu achter zijn computer gaat plaatsnemen om de preek uit te schrijven of een lange wandeling gaat maken om te overwegen hoe hij dingen gaat zeggen, hij heft tijd nodig om dingen "uit te werken". Worstelen met de preektaal is een belangrijke tijds- en energiebesteding op dit punt in het proces. De prediker heeft het nodig om te worstelen met "het eigen maken", waarbij hij niet zozeer bezig is met het memoriseren van woorden, maar vertrouwd te raken met de taal, misschien door kernzinnen en – woorden en overgangen te memoriseren.

Het assimilatieproces is een poging tot inbedding van de preek in het verstand en karakter van de prediker voorafgaand aan de prediking.

Om dit te bereiken is het idee van *leven* het meest cruciaal. De prediker dient met opzet te kijken naar wegen om de boodschap van de preek te gehoorzamen> Gehoorzaamheid aan de claims van de tekst t.a.v. de spreker zelf is belangrijk voor het winnen van de goedkeuring van de luisteraar. Voorts dient de effectieve prediker op identificatie uit te zijn met het leven en de ervaring van de luisteraar. De gemeente heeft het nodig dat ze merken dat de spreker hun levens begrijpt en dat de preek meer is dan alleen theorie.

Vierde Fase: Brengen (De Gebeurtenis)

De preekgebeurtenis is een uniek moment in de tijd als mensen van God gaan horen. Praktisch onbeschrijfbaar: het preekmoment is veel meer dan alleen maar woorden die geuit worden. Het is een dynamische gebeurtenis waarbij mensen in staat worden gesteld van God te horen via de spreker. Een uitnodigend fysieke stijl gekoppeld aan passie in het spreken en een minimum van hindernissen (zoals zelfs preekstoelen en aantekeningen) zal de mogelijkheid vergroten van het trekken van de luisteraar in de tegenwoordigheid van de Heer.

Een van de mysteries van prediking is dat God een menselijk instrument wil gebruiken. Menselijke sprekers worden verleid om de taak in de weg te staan door vrees voor mensen (die leidt tot afzwakking) in plaats van vrees voor God (die motivatie oplevert). Toch is het God die voor eigen goed redenen gekozen heeft om het menselijke met het goddelijke te integreren in het proces van bekendmaking van zijn Woord. God gebruikt predikers!

Een paar jaar geleden, terwijl ik een conferentie in Boston bezocht die over prediken ging, ging ik 's avonds laat terug naar mijn hotelkamer en deed de televisie aan. Tot mijn grote opluchting werd er een hockeywedstrijd uitgezonden tussen de Boston Bruins en mijn geliefde Vancouver Canucks. Ik belijd echter dat ik meer tijd spendeerde aan het denken over prediking dan aan hockey. Ik merkte op, toen het team terugkeerde op het ijs vanuit de kleedkamer voor de tweede periode, dat er een motiverend gezegde ingebed was in het vloerkleed in de hal richting het ijs. Dat was het laatste wat de spelers zagen vooraleer ze op het ijs stapten om te spelen. Het raakte mij dat het niet alleen een goed advies was voor hockeyspelers, maar nog mee voor predikers. Er stond: "Meesterlijke techniek, maar laat de Geest alles in al zijn".

We doen het beste waartoe wij in staat zijn in het eigen maken van theorie en techniek van de homilitische taak, maar uiteindelijk behoort de kracht toe aan de Geest van God. Wij doen ons deel, maar alles van eeuwigheidswaarde en –belang wat doorheen de preekgebeurtenis plaatsvindt is zijn deel.

Meesterlijke techniek, maar laat de Geest alles in al zijn!

Zie ook *Integratie voor Prediking.*
